

קו להינוח

כל הזכויות שמורות ©
המודעות באחריות המפרסמים בלבד
דוא"ל: kav1@bezeqint.net
אתר קו להינוח באינטרנט
www.kav-lahinuch.co.il

פקסעיתון לנושאי חינוך

מ"ו ועורכת: סיגל בן-ארצי ■ עריכה: מיכל חביב ■ המערכת: זהבית 4 יבנה ■ טל. 03-6354484 פקס. 050-6812066
ג'ליון 386 ■ כז' תשרי תשס"ז - ד' חשוון תשס"ז ■ 19.10.2006-26.10.2006 ■ 6 עמודים ■ משוגר לחנויים בלבד

ראשי המכללות לחינוך נערכים לקראת שביתה

במספר הנרשמים ללימודי חינוך מיוחד ואיכות הסטודנטים שהתקבלו גבוהה מאוד. גם המכללות האחרות מדווחות על ביקוש גדול לחוג זה. בשיחות עם קו לחינוך הביעו מספר ראשי מכללות כעס רב על דברים שצוטטו בתקשורת של מנכ"ל משה"ח, שמואל אבואב, כי במערכת החינוך קיים עודף מורים. ראשי המכללות גם זועמים על הכרזתו של המנכ"ל, שאם ייווצר מחסור, ניתן יהיה להכשיר מורים בצורה מזוהזת. ראש המרכז האקדמי לחינוך במכללת בית ברל, ד"ר עמוס הופמן, וראש מכללת לוינסקי, ד"ר מרים מבורך, טוענים שהכשרת מורים מזוהזת תביא לקריסת מערכת החינוך, ומזכירים ניסיונות בארה"ב ובאנגליה, שנכשלו כישלון חרוץ, להכשרה מזוהזת של מורים בקורסים בני מספר שבועות. ראשי המכללות מעידים, כי מחסור במורים במספר תחומי הוראה כבר קיים. לדבריהם, קיים מחסור גדול במורים לאנגלית בכל חטיבות הגיל. הסטודנטים להוראת אנגלית נחטפים לבתיה"ס כבר בשנת הלימודים השלישית. השנה חלה עלייה של עשרות אחוזים במספר המועמדים שנרשמו ללימודים בחוגים להוראת אנגלית. (המשך בעמ' 2)

הנתונים על אלפי סטודנטים הלומדים כיום במכללות לחינוך מטעים, מאחר וחלק גדול והולך מהם לא לומד להכשרה להוראה, אלא מגוון נושאים אחרים מתחום החינוך. מתברר, כי המכללות הבינו, שכדי להמשיך להתקיים עליהן לפתוח כמה שיותר מסלולי לימוד אטרקטיביים שאינם הכשרה להוראה. התוצאה היא פתיחתם של מסלולים חדשים ביעוץ חינוכי, אבחון, חינוך בלתי פורמאלי וקהילתי, קידום נוער, הכשרת מורים לסוגים שונים של תרפיה, עיתונאות ועוד. למסלולים החדשים יש ביקוש. השנה זוכים לפופולאריות גם מסלולי הוראה בתחומים שבהם ניתן לעבוד גם בשוק הפרטי, או שתנאי התעסוקה בהם טובים יותר מהוראה רגילה; החינוך לגיל הרך והחינוך המיוחד. לעומת זאת נרשמו השנה רק סטודנטים מעטים ללימודי ההוראה הקלאסיים לביה"ס היסודי. כדי לקרב סטודנטים למסלולי ההוראה פתחו השנה חלק מהמכללות מסלולים דו-חוגיים, המשלבים תחום לימוד פופולארי, למשל חינוך מיוחד, עם תחום מבוקש פחות, כמו הוראה ביסודי. לדברי ראש מכללת אורנים, פרופ' יאיר קארו, חלה במכללת אורנים השנה עלייה דרמטית של 50%

יום לפני חופשת סוכות נקראו ראשי המכללות לחינוך למפגש עם מנכ"ל משה"ח, שמואל אבואב. במפגש הם התבשרו על קיצוץ צפוי בתקציבן – 200 מיליון ש"ח בארבע השנים הקרובות. בשיחה עם קו לחינוך מצהירים חלק מראשי המכללות, כי אם אכן יאושר הקיצוץ שמציע משרד האוצר, יושבתו הלימודים בחודש הבא. בינתיים הם מקווים, כי ראשי משה"ח ינהלו את המאבק בהצעת האוצר ויצליחו למנוע את אישורה.

בשנים האחרונות סבלו המכללות לחינוך מקיצוץ מתמשך בתקציבן. הקיצוץ התבטא, בין היתר, בהורדת המכסות לתלמידים חדשים. על פי פרסומים בעיתונות, ירד מספר הסטודנטים במכללות לחינוך בארבע השנים האחרונות ב-11% והוא עומד השנה על 9,745. גם העלאת רף הקבלה למכללות לחינוך, לציון 500 במבחן הפסיכומטרי, גרמה לירידה במספר הסטודנטים. בעקבות המלחמה בצפון זכו השנה סטודנטים שלהם ציון ממוצע 8.5 ומעלה בבגרות לפטור מהבחינה הפסיכומטרית, אך הדבר לא העלה בצורה ניכרת את מספר הנרשמים ללימודי הוראה.

הלמ"ס פרסם נתונים מטעים על הוצאות הרשויות לחינוך

רק את ההוצאה של הרשות המקומית עצמה לחינוך ולא את ההשקעה הרשותית הכוללת בתלמידים. עם זאת, מצינת הדוברת, כי הנתונים שפורסמו הם אלה שהועברו למשרד הפנים על ידי הרשויות המקומיות עצמן. מאידך מסכימים בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, כי לפרסום לא התלוותה הגדרה מפורטת מהם מרכיבי ההוצאה הרשותית לחינוך, שהייתה חוסכת אי-הבנות. הגדרה כזו תצורך להודעה לעיתונות, שתופיע בימים הקרובים באתר האינטרנט של הלשכה. כמו כן נבדקת כעת בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה האפשרות לקבל בעתיד נתונים לדו"ח שלה על הוצאות הרשויות לחינוך גם ממקורות נוספים וברמת הפירוט הנחוצה לחישוב כל ההוצאה לחינוך ברשויות המקומיות.

שכר המורים בחינוך היסודי ועוד. כמו כן, לא הובאו בחשבון השקעות בפרויקטים חינוכיים שהרשויות מייסות, למשל ממלכ"רים ציבוריים ופרטיים, מקרנות ועמותות. כך קרה, למשל, שההוצאה לתלמיד ביישובים שבהם חלק ניכר ממערכת החינוך העל יסודית מנוהלת על ידי בעלות חינוך, למשל רשתות אורט או עמל, הייתה נמוכה יותר מאשר ביישובים שבהם מנוהל החינוך העל יסודי על ידי הרשות המקומית. הפרסום יצר תמונה לא מדויקת של ההשקעה בחינוך בחלק מהיישובים. ראש תחום מידע וקשרי עיתונות בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, יעל נתן, מסרה בתגובה, כי יש להבחין בין הוצאה להשקעה בחינוך. לדבריה, הנתונים שפורסמו אכן הביאו בחשבון

בגיליון הקודם של קו לחינוך פורסמו נתוני "ההוצאה הרשותית לחינוך לתלמיד", שנאספו על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. בעקבות הפרסום הגיעו לעיתון תלונות רבות של ראשי רשויות מקומיות ומנהלי מחלקות חינוך בשלטון המקומי. המתלוננים טענו, שהנתונים שפורסמו נמוכים מידי ואינם משקפים את ההשקעה האמיתית בחינוך ביישובם. קו לחינוך פנה ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שגם אליה הגיעו פניות רבות בנושא. לאחר בדיקה התברר, כי בחישוב ההוצאה לחינוך לתלמיד לא הובאו בחשבון הוצאות לחינוך בתקציב הפיתוח של הרשות המקומית והוצאות לחינוך שאינן מועברות דרך הרשות המקומית, כמו השקעות המועברות לתלמידים דרך בעלויות החינוך,

הקלות הבלתי נסבלת של הגבייה החר'גה מהורים

סל תשלומים הנדרש מההורים, וקיבלה עליו אישור חתום. להורים העבירה המנהלת את הדף בתוספת דפים הדורשים תשלומים נוספים, מה שיצר את הרושם שהמסמך כולו מאושר. ההורים פנו לבית המשפט בתלונה על גביית יתר והמנהלת אולצה להחזיר את התשלומים שנגבו. העונש שנקט כנגד המנהלת היה בירור משמעתי ונויפה. לדברי מאיר, כאשר מתגלה שמנהל חורג בגבייה ננקטים נגדו צעדי משמעת, בדרך כלל מדובר ברישום הערה בתיקו האישי. בחינוך העל יסודי, כאשר המנהל הוא עובד הרשות המקומית או מועסק על ידה בחוזה אישי, קשה יותר להענישו. הנשק היחידי של משה"ח הוא שלילת רישונו של ביה"ס, אך עד עתה עדיין לא השתמש המשרד בנשק זה.

לדברי מאיר, בתי"ס נבדקים במדגם בשני סעיפים; "האם חוזר התשלומים שהועבר להורים תואם את הנחיות משה"ח" ו"האם היו אי-התאמות בין הדיווח של ביה"ס למשה"ח ובין הסכומים שנגבו בפועל". למשה"ח מועבר דו"ח ממוחשב של תוצאות הבדיקות. מאיר מציינת, כי אחת הבעיות בבדיקה היא שהבודקים החיצוניים אינם מכירים את מערכת החינוך ולכן ניתן ל"עבוד עליהם". מסיבה זו דורש משה"ח, כי בין הבודקים יהיה גם איש חינוך לשעבר, מפקח או מנהל בדימוס. מתברר שהיחס הסלחני שנוקט משה"ח כלפי החר'גות מקל על מנהלי בתי"ס להמשיך ולחרוג בגבייה. מאיר מספרת, למשל, על גביית יתר "יצירתית" באחד מבתי"ס באזור חיפה. מנהלת ביה"ס העבירה לרפרנט המחוזי דף ובו

בשבועות האחרונים הגיעו לקו לחינוך תלונות רבות של הורים על גביית יתר של תשלומים בבתי"ס. ד"ר חגית מאיר, האחראית לנושא במשה"ח, אינה מתרשמת כי השנה חלה עלייה מספר התלונות, אך לדבריה משה"ח אינו עורך רישום של תלונות הורים הפונים לקו החם שלו. ההורים מופנים ישירות לרפרנטים המחוזיים, האחראים לפיקוח על הגבייה. התלונות המתקבלות מועברות לבדיקת החברה החיצונית שזכתה במכרז הפיקוח על תשלומי ההורים, "איגוד הייעל".

לדברי מאיר, עורכת החברה הזכינית מידי שנה בדיקות מדגמיות של 200-400 בתי"ס, בהתאם לתקציב משה"ח. על פי פרסומים, נמצאו אשתקד חריגות גבייה בלמעלה מ-70% מבתי"ס שנדגמו.

התלמידות האמריקאיות לא יאכזרו כאן בחינוך

ההרשמה ללימודי התואר השני הסתיימה

לימודים מתקדמים במכללת גורדון בחיפה

המכללה היחידה בחיפה בצפון המקדמת סגל לתפקידי הדרכת מורים בלימודי תואר שני

תואר שני M.Ed.

הוראה ולמידה: פיתוח סגל לתפקידי הדרכה

לפרטים 04-8312808 toar@gordon.ac.il

לימודים מתקדמים

- תעודת הוראה לאקדמאים - מסלול איכותי וקצר • השלמת תואר אקדמי B.Ed לבעלי תעודת הוראה • הסכה (תעודת הוראה נוספת) והרחבת הסמכה • לימודי תעודה: הכשרת מורים לאבחון דיסקטי עברית ואנגלית • הסמכה להוראת תלמידים מחוננים ומצטיינים • ספרנות ומידענות

תכניות לימוד חדשות וייחודיות

ייחודי בגורדון, בשיתוף עם מכון "עוצמות": המרכז הארצי ללימודי הסמכה והכשרה ללוגותראפיה • "הטבע ככלי חינוכי-טיפול" גישה חדשנית לעבודה טיפולית-חינוכית בטבע, באופן חווייתי • "חדשות" ביה"ס לעיתונות של מכללת גורדון ועיתון "דיעות חיפה"

לפרטים 04-8590103 jasmin@gordon.ac.il

המכללה האקדמית לחינוך

גורדון

חיפה

ראשי המכללות לחינוך נערכים לקראת שבתה

(המשך מעמ' 1)

ד"ר מבורך מדווחת עוד, כי במכללת לוינסקי הייתה הרשמה דלה בלבד למסלולים להוראת המקצועות ההומניים בחינוך העל יסודי - מקרא, ספרות ולשון - למרות מלגות הלימודים המובטחות במקצועות אלה. לדבריה, גם באוניברסיטאות אין כמעט נרשמים למקצועות אלה. גם פרופ' קארו מציין, כי קיימת "חולשה מתמשכת" בהרשמה לחוגים הקלאסיים של הוראה בחינוך היסודי באורנים. לדבריו, סטודנטים שהחליטו לבחור בהוראה כדרך חיים, מעדיפים ללמוד מקצועות שאותם יוכלו ל"שדרג" להוראה בחטיבות הביניים, כמו אנגלית ומתמטיקה. גם ההרשמה למסלול להוראת אזרחות באורנים הייתה חלשה השנה, למרות שזהו המסלול היחיד להוראת מקצוע זה בארץ.

לדברי ד"ר הופמן גם חלק מהמסלולים ללימודי תואר שני בחינוך מתקשים לגייס סטודנטים. לעומת זאת, טוענים במכללת גורדון, כי למסלול החדש לתואר שני שנפתח השנה במכללה, "פיתוח סגלי הוראה לתפקידי הדרכת מורים", נרשמו למעלה מ-200 מועמדים, ובשל המכסות התקבלו ללימודים רק כ-40 מהם.

אומ"ץ חינוכי מקימה ארגון מנהלים ייצוגי

עמותת המנהלים אומ"ץ חינוכי, שהייתה עד כה ארגון התנדבותי, החליטה להקים ארגון ייצוגי למנהלי בתי"ס. לטענת יו"ר העמותה, אברמליה פרנק, מופעלים לחצים כבדים, איומים והפחדות, של הסתדרות המורים על מנהלים שהם חבריה, שלא להצטרף לארגון החדש. פרנק מציין, כי אין כוונת אומ"ץ חינוכי לפעול כנגד ארגוני המורים, אלא איתם. עם זאת, הוא מודע לכך שיכולים להיות ניגודי אינטרסים בין ארגונו וארגוני המורים.

בתגובה טוענת דוברת הסתדרות המורים, שגית דואני, כי הארגון אינו נוקט באיומים או הפחדות כלפי המנהלים, אלא מזכיר להם שאינם יכולים להיות חברים בה בעת בשני ארגונים ייצוגיים. מסיבה זו, לדבריה, מנהלים שיצטרפו אל אומ"ץ חינוכי יוצאו מהסתדרות המורים, כפי שנעשה כבר לשלושה מנהלי בתי"ס.

"משבר הבנים" במערכת החינוך בארה"ב

הפערים בין הישגי הבנות והבנים במערכת החינוך האמריקנית גדלים

ברנדיס, וסריל ריברס (Caryl Rivers) מאוניברסיטת בוסטון, טוענת במאמר שאין כלל משבר בנים, אלא משבר חינוך בקרב השכבות העניות בשכונות המצוקה של הערים הגדולות ובערי השדה. לטענתן, לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין הישגי בנים ובנות בפרברים "הלבנים". בנים באוכלוסייה הלבנה המבוססת גם לא נפגעים כמעט מהתיכונים ואחוז הנרשמים של שני המינים למכללות ולאוניברסיטאות באוכלוסייה זו דומה. בקולג'ים היוקרתיים, למשל, יש עדיין יותר גברים מנשים. על פי המאמר, נתוני הממשל מראים שבשלושת העשורים האחרונים עלו הישגי הבנים במערכת החינוך האמריקנית. העובדות האמיתיות הן שהישגי הבנים לא ירדו, אלא שהישגי הבנות עלו בצורה הרבה יותר תלולה, מה שגרם לפער קטן בין המינים. תומכות בטענות החוקרות תוצאות מחקר, שמומן על ידי הקרן של ביל ומילנדה גייטס. המחקר מצא כי בקרב האוכלוסייה הלבנה בארה"ב יסיימו תיכון מעט יותר בנות מאשר בנים (פער של כ-5%). הפער בקרב אמריקנים ממוצא אסיאתי קטן אף יותר (3%).

לעומת זאת, הפער בין מסיימי תיכון בקרב השחורים הוא 15% "לטובת הבנות" ובקרב ההיספנים - 8%. 59% מהתלמידות השחורות מקבלות את הדיפלומה בסיום התיכון לעומת 44% בלבד מהתלמידים השחורים. הסיבות לפערים אלה, כמו גם לשיעור הכללי הנמוך של מסיימי תיכון בקרב השחורים, בנים ובנות כאחד, הן כנראה סביבתיות ולא מגדריות. המאמר שואל, האם לא נובע העיסוק האובססיבי בהישגים הנמוכים של הבנים בארה"ב מהחשש של גורמים בחברה האמריקנית מ"השתלטות" המין היפה על שוק התעסוקה. זאת למרות, שהשכר הממוצע של גברים בארה"ב עדיין גבוה משכר הנשים. לדברי כותבות המאמר, צריך להכיר בכך שכל תלמיד הוא אינדיבידואל ואין פתרון אחד המתאים לכל הבנים או הבנות. בארה"ב אכן קיים משבר חינוכי עצום, אבל הוא נמצא בשכונות המצוקה. הפערים בין תלמידים במקומות אלה ובין התלמידים המבוססים הולכים וגדלים, דבר המסכן את החברה האמריקנית כולה.

כתובות המאמרים;

<http://www.msnbc.msn.com/id/13229488>
<http://www.tcrecord.org/Content.asp?ContentID=1275>

הם מביאים בי"ס בפלורידה, שבו חלק מהכיתות מעורבות וחלקן חד-מיניות. את בחינות הכתיבה הממשלתיות, שנערכו אשתקד בכיתות ד' בביה"ס, עברו בהצלחה, בכיתות המעורבות, 57% מהבנות ו-37% מהבנים בלבד. לעומת זאת, בכיתות החד-מיניות עברו את הבחינות בהצלחה 75% מהבנות ו-86% מהבנים. המאמר מציין, כי התלמידים נבחרו לכיתות השונות בצורה אקראית.

מורה בכיר, בשתי חטיבות ביניים חד-מיניות בעיר קולומביה שבקרוליינה הדרומית, מדווח כי "התלמידים מגלים יותר ביטחון עצמי, יותר הנאה ועניין בשיעורים". על פי הכתבה, לפחות 223 בתי"ס ציבוריים בארה"ב מציעים כיום כיתות חד-מיניות בעוד שלפני שמונה שנים, ב-1998, היו רק ארבעה בתי"ס ציבוריים כאלה. הכתבה צופה שאלפי בתי"ס ציבוריים נוספים יצטרפו למהלך זה בשנים הקרובות, בעקבות תקנה חדשה בנושא של הממשל. יש לציין, כי חוקי ארה"ב מתיירים כיום הקמת בתי"ס ציבוריים חד-מיניים רק אם מחוז החינוך מקים בי"ס דומה לבני המין השני.

המתנגדים; הסבת הדעת מבעיות חינוך אמיתיות

למעבר לבתי"ס או כיתות חד-מיניות כפתרון למשבר הבנים יש גם מתנגדים רבים. "האגודה האמריקנית של נשות אוניברסיטה" למשל, טוענת כי משבר הבנים הוא ניסיון להסב את הדעת מהבעיות האמיתיות של מערכת החינוך בארה"ב. עוד טוענת האגודה, כי הפרדה בין המינים תגרום להנמכת סטנדרטים ותתמוך באפליה גזעית בחינוך. האגודה גם טוענת, שאין מספיק מחקרים שהוכיחו כי בבתי"ס או בכיתות חד-מיניות אכן השתפרו הישגי התלמידים. לדבריה, יש דרכים אחרות לשיפור הישגי הבנים, למשל, הנהגת כיתות קטנות יותר, הכשרה מיוחדת למורים ועוד.

המשבר - רק בקרב השכבות החלשות

התנגדות נחרצת להפרדה בין המינים מביע גם מאמר שהתפרסם בתחילת החודש במגזין ביה"ס לחינוך של אוניברסיטת קולומביה, TCRecord. החוקרות רוזלינד ברנט (Rosalind Chait Barnett) מאוניברסיטת

שיעור הזכאות לבגרות בקרב בנות בוגרות י"ב בארץ גבוה ב-10% מאלה של בנים בוגרי י"ב (65% לעומת 55% בהתאמה). גם בהישגים בבחינות המיצ"ב מובילות הבנות. בארה"ב הפערים בין הישגי הבנים והבנות במערכת החינוך גדולים אף יותר. אולם בעוד שבארץ מתייחסים לפערים אלה בשוויון נפש הרי שבארה"ב התופעה עומדת כעת במרכז סדר היום החינוכי ואף בראש כותרות העיתונות הארצית. התקשורת האמריקנית כבר מצאה שם לתופעה - "משבר הבנים". הטענות בדבר קיומו של "משבר הבנים" במערכת החינוך האמריקנית מתבססות על מחקרים שמצאו, כי בנים בארה"ב מסיימים את התיכון בממוצע ציונים נמוך בהרבה מהבנות. שיעור הנשירה של הבנים מהתיכונים אף הוא גבוה יותר, ומעורבותם החברתית קטנה יותר משל הבנות. גם בקולג'ים שיעור הסטודנטיות כיום גבוה יותר משיעור הסטודנטים. "משבר הבנים" כיבב לאחרונה בכותרות מרכזיות ב"ניו-יוק" ובמגזין "פיפל", ובפרסומים של איגוד תחנות הטלוויזיה הציבוריות הלא מסחריות, ה-PBS.

הפתרון; כיתות ובתי"ס חד מיניים

הפתרון להישגים הירודים של הבנים, שהולך ומתגבש במספר גדל והולך של בתי"ס ציבוריים בארה"ב, הוא הפרדה בין שני המינים - בבתי"ס נפרדים או בכיתות נפרדות באותו ביי"ס. הפתרון הזה מעורר מחלוקת בקרב חוקרים, אנשי אקדמיה וגורמי חינוך שונים. המצדדים בהפרדה מתבססים על מחקרים שמצאו, כי הלמידה של בנים שונה משל בנות. בביה"ס היסודי, למשל, אצל הבנות מתפתחת מהר ובצורה טובה יותר תפיסה של צבעים ושל פרטים מאשר אצל הבנים. בקרב הבנים, לעומת זאת, מפותחת יותר תפיסת התנועה והכיוון.

כתבה שפורסמה לאחרונה באתר החינוך של NBC, מדווחת על כיתות חד-מיניות בבי"ס הציבורי "מרטין לותר קינג" באטלנטה. מחבר המאמר מתאר כיתה שבה בונים בנים בצוותא רובוט תוך כדי המולה ובחינה של ספרי קומיקס כדי לקבל מהם השראה למעשיהם. בחדר סמוך שוקדת כיתת תלמידות בשקט, כל אחת מהן בצורה עצמאית, על אותה מטלה. אנשי חינוך, התומכים בהפרדה, טוענים שהוראה חד-מינית תסייע לשני המינים לשפר את הישגיהם בלימודים. כדוגמה

בביה"ס והאם התקשוב אכן מקדם את הישגי התלמידים? כדי לענות על שאלות אלו פותח בבריטניה לאחרונה מדד ICT Mark. כתבה על המדד מופיעה החודש במס"ע - פורטל התוכן החינוכי להכשרת מורים. ICT Mark מעניק לבתי"ס מערכת סטנדרטים, שבאמצעותם הם יכולים להעריך את רמת ההתקדמות שלהם בתחומי יישומי התקשוב החינוכיים. המדד הוא חלק מערכת הערכה עצמית מקוונת של Becta, שפותחה בשיתוף פעולה עם רשות ההערכה הממלכתית הבריטית. המערכת מאפשרת את בחינת היעילות והאיכות בתקשוב החינוכי בביה"ס על פי שמונה קטגוריות עיקריות; מנהיגות וניהול, תוכנית לימודים, הוראה ולמידה, הערכה מתמדת, התפתחות מקצועית, עידוד וטיפוח הזדמנויות ללמידה, משאבים חינוכיים וההשלכות על הישגי התלמידים. השימוש במערכת אינו כרוך בתשלום, אך ביה"ס נדרש לשלם עבור שכירת מעריך חיצוני כדי לקבל את האות או התו המציין שעמד בהצלחה בקטגוריות של המדד. בכתבה מצוין, כי בתי"ס ברחבי בריטניה רואים בהשגת אות ה-ICT Mark סמל איכות בחינוך ועל כן עושים כל מאמץ לזכות בו. מעל ל-500 בתי"ס בריטיים כבר עברו בהצלחה את הקריטריונים של המדד, מה שטרם לשיפור רמת התקשוב בהם וגם העלה את יוקרתם בהשוואה לבתי"ס אחרים. כתובת האתר; <http://portal.macam.ac.il>

פרל ובהנחיית ארגון המורים הבינלאומי IEARN. הפרויקט כולל השתתפות בקורס עיתונאות וירטואלי, שפותח על ידי הניו-יורק טיימס והמחלקה לעיתונאות באוניברסיטת קולומביה. במסגרת הפרויקט ירכשו התלמידים מיומנות של כתיבה עיתונאית, יהיו שותפים בקהילות לומדות מכל העולם וישתתפו בכתיבת עיתון נוער בינלאומי מקוון. בחודש שעבר אירח מחוז מרכז את נציגת קרן פרל, אנטידה רוי. נציגת הקרן ביקרה בבתי"ס המשתתפים בפרויקט והשתתפה במפגש לימודי עם מפקחים, מנהלים ומורים.

100 קורסים לסטודנטים
להוראה - מכללת לוינסקי לחינוך בתל אביב תפתח השנה למעלה מ-100 קורסים מקוונים בכל תחומי ההוראה. לדברי ראש המכללה, ד"ר מרים מבורך, מדובר בקורסים מקוונים לא רק בתחום המדעי, למשל בסטטיסטיקה ושיטות מחקר, אלא גם בתחום הפדגוגי, כמו הקורס המקוון לליוי הסטאז'. לדבריה, הקורסים המקוונים פופולאריים מאוד בקרב הסטודנטים, מאחר והם מאפשרים להם גמישות במקום ובזמן הלימודים.

מודדים את איכות התקשוב בביה"ס - האם נעשה שימוש נכון בתקשוב

מיזם לפתרון בעיות מתמטיות - בתי"ס; הדר, אורנים ויובלים - מפתח תקוה, ויסודי א' ויסודי ב' - מג'ל'וליה, משתתפים השנה בפרויקט "מתמטידע". הפרויקט, המתנהל בפורום משותף באתרי בתי"ס, מפגיש אוכלוסיות תלמידים תוך כדי עיסוק משותף בפתרון בעיות מתמטיות. בפרויקט משתתפים תלמידי שכבות ו'. בחודש שעבר התקיים מפגש שנתי ראשון של הפרויקט, שבו השתתפו 10 תלמידים מכל אחד מחמשת בתי"ס. המפגש נפתח בבניית מצגות היכרות של התלמידים. בהמשך השתתפו התלמידים בסדנה שבה הפיקו משחקים ממוחשבים במתמטיקה לשכבות גיל שונות. הפעילות התבצעה בקבוצות מעורבות והתוצרים הועלו לפורום המשותף. הפרויקט ימשיך בפורום ובמפגשים נוספים במהלך השנה. את הפרויקט מובילה המנחה לתהליכי הוראה בסביבה ממוחשבת, תמר גונן.

פרויקט בינלאומי לעיתונאות - אורט שפירא בכפר סבא וחטיבת הביניים רשיש בפתח תקוה ישתתפו השנה בפרויקט המקוון לעיתונאות "פניני הנוער" (Pearl Project). מדובר בפרויקט של מחוז מרכז, המתקיים בשיתוף הפיקוח על האנגלית והפיקוח הכולל וכן היחידה לזכויות התלמיד במשה"ח. הפרויקט מתקיים גם בחסות קרן

הג'יסה הס'אצ'אצ'אצ'אצ'רר!

מזכירות העמותה קוראת לכם -

להתפקד לארגון מנהלים יציג, אומ"ץ חינוכי.

- ב-18 חדשי קיומו של אומ"ץ חינוכי עסק הארגון בפעילויות רבות. בין השאר:
- ♦ הקמת עמותה רשומה כחוק.
- ♦ יצירת קשר קבוע עם מרבית מנהלי בתי-הספר בישראל.
- ♦ השגת חתימות תמיכה של מאות מנהלים בארגון מנהלים עצמאי.

הגענו למסקנה שלא ניתן עוד להסתפק בארגון התנדבותי, ושעתה הוא הזמן להקים לעצמנו ארגון יציג, שלראשונה בתולדותינו - ייתן במה ראוייה למנהלי בתי-הספר בישראל, במגמה להוביל ולהנהיג את מערכת החינוך.

2227
מזכירות אומ"ץ חינוכי

לשאלות וביירוים לפנות אל אברמלה פרנק - גוונים, 0544-275893
בי"ס גוונים, מרכז אזורי מנשה, ד.ג. חפר 37845 Gvanim-frank@barak.net.il

■ במחוז דרום; תוכנית

לטיפוח מעורבות חברתית –

תוכנית לחינוך וטיפוח מעורבות חברתית, קהילתית ואזרחית בקרב תלמידים, החלה לפעול בימים אלה במוסדות החינוך במחוז דרום. התוכנית משולבת בתוכניות הלימודים בכל חטיבות הגיל, החל מגני הילדים. מהמחוז נמסר, כי מטרת התוכנית היא לטפח אצל התלמידים נכונות לפעול ליצירת חברה טובה יותר על ידי עידוד ההתנדבות וחינוך לאזרחות פעילה. במסגרת התוכנית יושם דגש על חינוך לאורח חיים דמוקרטי, סולידריות חברתית וטיפוח זהות תרבותית ומחויבות למדינה. בתי"ס שיישמו את התוכנית יפעלו לטיפוח אקלים בית ספרי המעודד אחריות של הפרט לחברה ושל החברה לפרט, לצד חיזוק תרבות ארגונית בית ספרית שמשתפת את הצוות החינוכי, הורים, תלמידים וקהילה.

בבתי"ס יוקם צוות היגוי בראשות המנהל וימונה רכז בית ספרי, תגובש תוכנית בית ספרית שתשלב את נושא המעורבות החברתית במקצועות הלימוד, פעילות לחגים וימי לוח, סיורים וטיולים.

לתוכנית גם תיוחד שעה שבועית במערכת בכל הכיתות בבתי"ס וייערכו השתלמויות בחדרי המורים. בתוכנית ישולבו גם ארגוני מתנדבים, החינוך הבלתי פורמאלי, ההורים והקהילה.

■ בבתי"ס; הצלחה לתוכניות

לשיפור ההישגים בבגרות –

138 תלמידים מבתי"ס תיכוניים בבתי"ס

השתתפו אשתקד בתוכניות לשיפור ההישגים בבגרות; "סטארט" ו"חסם". מדובר בתלמידי כיתות י'-יב' מבתי"ס תיכוניים, שנבחנו במסגרת התוכניות במהלך הקיץ בבחינות בגרות במתמטיקה, אנגלית והיסטוריה, לאחר שנכשלו במקצועות אלה בעבר. תשס"ו הייתה שנת הפעילות הראשונה של התוכניות בעיר. בימים אלה התקבלו תוצאות בגרות הקיץ של התלמידים שהשתתפו בתוכניות, המעידות על הצלחתן. כך, למשל, התקבלו לתוכנית סטארט תלמידים מכיתות י', שלרובם היו 4-7 ציונים שליליים בתעודת סוף כיתה ט' ואף למעלה מזה. מתוצאות הבגרות עולה, כי למעלה מ-80% ממשתתפי התוכניות הצליחו בבחינות. 95% מבין 41 תלמידי מקיף שז"ר ומקיף המר, למשל, שניגשו לבחינת הבגרות ברמה של שלוש יחידות במתמטיקה, עברו אותה בהצלחה. השנה ימשיכו התוכניות לפעול בעיר בארבעה בתי"ס מקיפים; רמות, שז"ר, חשמונאים והמר.

תוכניות "סטארט" ו"חסם" משפרות את הישגי התלמידים באמצעות למידה ותרגול מואצים וחיזוק חווית ההצלחה של התלמידים. התוכניות מתקיימות בבתי"ס בסיוע קרן סקט"א-רש"י ובשיתוף פעולה עם העירייה, מפקחות בתי"ס, אגף שח"ר, הנהלת המחוז, ארגון כ"ח, חברת צ'ק פוינט ופר"ח.

■ פרויקט לשימור והצגת

עדויות ניצולי השואה –

השנה האחרונה, נפגשו תלמידי כיתות ח'

מבי"ס גוונים שבמועצה האזורית מנשה, עם ניצולי שואה מיישובי הסביבה. במהלך המפגשים השבועיים נערכו גם דינמיקות קבוצתיות ופעילויות דרמה, בהן גילמו התלמידים את סיפורם של ניצולי השואה. שיאו של הפרויקט היה הצגה משותפת, שמועלית באולם המופעים האזורי בימים אלה. הקבוצה הצליחה להעלות על הבמה את סיפורם של ניצולי השואה, ולתת ביטוי יוצא דופן למסמך אנושי מצמרר.

לדברי נוי שעל, תלמידה ממשותפת המופע; "לא הייתי קרובה כל כך לשואה קודם, ועכשיו אני מבינה הרבה יותר". לדברי התלמידה ניצן לייטנר; "המקום הזה היה בשבילי כמו משפחה שנייה, ויוסקה תירוש (אחד ממשתתפי ההצגה) הוא כמו סבא בשבילי".

את הפרויקט, יזמו שחקן תיאטרון הקאמרי, עזרא דגן, ורעייתו, השחקנית-בימאית עירית דגן, העוסקת גם בדרמה-תרפיה. הפרויקט נערך כל פעם באזור אחר בארץ ומטרתו היא שימור העדות של ניצולי השואה ההולכים ומתמעטים, לפני שיהיה מאוחר מידי. את הפרויקט ליוותה עובדת סוציאלית, תמי מיירס, ויעל פלטיין, המכירה מקרוב את ניצולי השואה במועצה האזורית. הפרויקט נתמך על ידי אגודת "אשל" ירושלים לפיתוח שירותים חברתיים בישראל, והקן המשפחתית על שם תד אריסון, שתרמה עבורו 25 אלף דולר.

■ חדר מורים צומח; סיפורו

של ביה"ס היסודי משגב –

תמי דומאי ניהלה את ביה"ס היסודי משגב שבגליל במשך שבע שנים. בספרה "חדר מורים צומח; סיפורו של ביה"ס היסודי משגב", היא מזמינה את הקורא למסע מרתק בביה"ס היסודי, לגילוי מחודש של המוסד המוכר כל כך. היא לוקחת אותנו אל מאחורי הדלת הסגורה של חדר המנהלת; אל ועדת ההשמה לתלמיד העובר למסגרת החינוך המיוחד; להשתלמות המורים שזכתה בפיהם לכינוי "טיפול 10,000"; ולפינות רבות נוספות במרקם האנושי המורכב של ביה"ס.

לדומאי השקפת עולם חינוכית, הכוללת אמירה ברורה על תפקיד מנהל ביה"ס. לדעתה, על המנהל בראש וראשונה להצמיח

חינוכיות לבתי"ס וגני ילדים. כיום ניתן למצוא את ההפקות המוסיקליות של החברה כמעט בכל גן ובי"ס, כשהן מוסיפות גוון וצבע להפעלה והוראה במגוון רחב של נושאים. חלק מהתוכניות מאושרות על ידי משה"ח או הופקו בשיתוף פעולה עימו. בין היתר הפיקה מתנה לילדים קלטות ודיסקים ללימוד נושאים שונים, כמו חגי ומועדי ישראל, יום הולדת, בטיחות בדרכים, וערכים כמו כבוד, ערבות ומעורבות, יוזמה, חברות ועוד. החברה עורכת השתלמויות לגנות, למורות ולמורות למוסיקה. בימים אלו הוציאה החברה דיסק חדש בשם "מעשים טובים" – 31 שירים שמחנכים לערכים, ובו שירים על סובלנות, סבלנות לעמוד בתור, שוויון, יוזמה, להתנדב זה לא להיות "פרייר", איכפתיות ועוד. לפרטים נוספים: www.kiddiegifts.co.il

■ מעשים טובים של מתנה

לילדים –

"מתנה לילדים" היא חברה ישראלים המתמחה בהפקות מוסיקליות

חינוך התיישבותי

■ **מימון למסע** – תלמידי שכבת י"א מכפר הנוער הדתי הודיות שבגליל התחתון מתכננים לצאת בחודש מארס הקרוב לביקור במחנות ההשמדה בפולין. רבים מהתלמידים הם יוצאי אתיופיה ומדינות חבר העמים ממשפחות מעוטות אמצעים. היעדר מקורות מימון עלות הנסיעה הניע את מנכ"ל הכפר, אלי שטיין, לפנות אל אנשי עסקים בבקשה שכל אחד מהם "יאמץ" חניך וילווה אותו בהכנות לקראת המסע ובמהלכו. הכוונה היא, שהתלמידים יממנו מחצית מעלות נסיעתם מעבודות בכפר, שעליהן ישולם להם שכר, ואת המחצית השנייה יממנו אנשי העסקים. מביה"ס נמסר, כי עד כה גילו עניין בפרויקט שלושה אנשי עסקים.

מחוז צפון

■ **פסיכיאטריה** – כ-200 פסיכולוגים מבתי"ס בצפון השתתפו לאחרונה בכנס בנושא "פסיכיאטריה בעקבות המלחמה". בכנס הרצו פסיכיאטרים בכירים. בין נושאי ההרצאות; "הפרעות אכילה בקרב מתבגרים", "סרבנות ב"ס והפרעת חרדה", "כוחו המרפא של המורה", "טיפול תרופתי בילדים ומתבגרים" ועוד. בכנס, שנערך במלון כינר ממזרח לכינרת, השתתפו גם מנהלת שפ"י, ד"ר בלהה נוי ומנהל המחוז, דוד וסרמן.

מנה"י

■ **תאונות דרכים** – 19.5% מבין נפגעי תאונות הדרכים בירושלים בשנת 2005 היו ילדים ובני נוער עד גיל 18, כך עולה מדו"ח שנתי של האגף לתחבורה בעיריית ירושלים שפורסם החודש. מניתוח נתוני הנפגעים בתאונות דרכים עד גיל 14 עולה, כי רובם נפגעו בין השעות 7:00-9:00 בבוקר – בזמן נסיעתם או הליכתם לביה"ס (13 תלמידים)

פסיכיאטריה והילדים

■ **הזוכים בפסטיבל דימונה לתקשורת צעירה** – כ-150 סרטי תלמידים התחרו ב"פסטיבל דימונה השביעי לתקשורת צעירה", שהתקיים בסוף החודש שעבר. באירועי שלושת ימי הפסטיבל השתתפו כ-3,000 תלמידים ממגמות התקשורת ברחבי הארץ וכ-60 אנשי קולנוע ותקשורת בכירים. בפסטיבל השנה בלטו תיכון אשל הנשיא ומקיף עומר, שכל אחד מהם זכה במקומות ראשונים ביותר מתחום תחרות אחד. במקום הראשון בקטגוריית "סרט עלילתי" זכה הסרט "כאן מכבסים", שביימה איילת קציר, תלמידת אשל הנשיא. הסרט מתאר בצורה קומית את דרכה של התקשורת להציג מציאות רגילה כדרמה רווית מתח ואליםמות. במקום הראשון בקטגוריית "סרט תיעודי" זכה הסרט "היפות

ובין השעות 13:00-15:00 – שעת החזרה מביה"ס (33 תלמידים). מהעירייה נמסר, כי בשנה האחרונה תוגברו הסדרי הבטיחות ליד בתי"ס; הותקנו פסי האטה, נצבעו מעברי החציה והוקמו מעקי בטיחות וגדרות הפרדה. כמו כן שונה מיקומן של כניסות לא בטוחות לבתי"ס והועתקו תחנות אוטובוס. תוגברו גם פעולות החינוך וההסברה בבתי"ס בעיר בנושא הבטיחות בדרכים בקרב התלמידים. המספר הכולל של ההרוגים בתאונות דרכים בירושלים ירד אשתקד ב-57%.

מחוז חיפה

■ **נרתם** – בעקבות המלחמה בצפון נרתם ארגון המורים הדתיים של מחוז חיפה לפעילות עידוד ותמיכה בביה"ס הממלכתי-דתי הרב מימון בשלומי. במסגרת הפעילות הרצה לאחרונה הרב של קהילת אחוזה בחיפה, פרופ' דניאל הרשקוביץ, בפני מורי ביה"ס בשלומי. ההרצה עסקה בחיזוק רוחני לקראת החגים ותמיכה במורים. הארגון אף יזם את אימוץ ביה"ס בשלומי על ידי ביה"ס הממלכתי-דתי אבן גבירול בחיפה.

מחוז מרכז

■ **פורום משותף** – ברחובות מוקם בימים אלה פורום משותף לוועד ההורים העירוני ולממסד החינוכי המקומי. מטרת הפורום היא לבנות דיאלוג בין ההורים ומערכת החינוך המקומית. הפורום ינסח את מדיניות החינוך והחזון החינוכי למערכת החינוך בעיר, ויכין תוכנית עבודה חינוכית לשנת הלימודים תשס"ח. בפורום ישתתפו נציגים ממוסדות החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי בעיר וחברי ועד ההורים. הפורום יפעל בחסות ובשיתוף פעולה עם אגף החינוך. הפורום יתכנס במהלך השנה הנוכחית אחת לשלושה שבועות,

למפגשים בני שלוש שעות כל אחד, ויונחה על ידי מנחה לחינוך קהילתי של המינהל לבתי"ס קהילתיים מהחברה למתנ"סים.

מהוז דרום

■ **נפתחו** – שישה בתי"ס חדשים נפתחו בתחילת שנת הלימודים במגזר הבדואי בנגב: במועצה האזורית אבו בסמה נפתחו – ביה"ס היסודי אלהוואשלה, ביה"ס היסודי אבו קרינאת ותיכון אבו קרינאת; ברהט נפתח ב"ס יסודי חדש, ובערעה – ב"ס יסודי ובי"ס יסודי לחינוך מיוחד. לדברי מנהלת מחוז הדרום, עמירה חיים, מודע משה"ח למחסור הקיים בבינוי במגזר הבדואי, בשל הגידול הטבעי הגדול, ועושה מאמצים רבים כדי להדביק את הפער. מהמחוז נמסר, כי בשנים תשס"ו-תשס"ז נבנו על ידי משה"ח עשרה בתי"ס חדשים במגזר הבדואי בדרום. עוד נמסר, כי בנוסף לששת בתי"ס החדשים, שנבנו בבנייה קשיחה, הוצבו מבנים יבילים בבתי"ס שבהם קיים מחסור בכיתות לימוד. הצבת המבנים היבילים במקום מבנים קבועים נובעת לרוב מהאיסור של מינהל מקרקעי ישראל לבנות מבני קבע ביישובים הלא מוכרים של הבדואים בדרום.

■ **מרכז למחוננים** – כ-380 תלמידים מחוננים מכיתות ג'-ו' ילמדו השנה במרכז למחוננים באשדוד. מרכז המחוננים בעיר זכה בשנה שעברה למבנה קבע בבי"ס ארזים לשעבר. המבנה שופץ ומוזג ונבנו בו מעבדות מחשבים, תקשורת ופיסיקה חדשות. מעיריית אשדוד נמסר, כי אשתקד למדו במרכז תלמידים מעטים, אך השנה, בעקבות תהליך של איתור תלמידים מחוננים באמצעות מבחנים של מכון סאלד, חל גידול מואץ במספר התלמידים. בעתיד הקרוב מתכנן מינהל החינוך באשדוד להתחיל לאתר תלמידים מחוננים כבר בגני החובה ולהרחיב עוד את פעילות המרכז.

אשל הנשיא ותיכון כרמים מכרמיאל. ■ **מצטיינים בחינוך גופני** – מקיף עירוני א' באשקלון ומקיף מעלה הבשור בקיבוץ מגן זכו בתואר בתי"ס המצטיינים בהוראת החינוך הגופני של מחוז דרום לשנת תשס"ו. הפרסים הוענקו לבתי"ס בטקס שהתקיים לאחרונה בהיכל התרבות בבאר שבע. בטקס גם הוענקו פרסים למורים שנבחרו כמצטייני המחוז בהוראת החינוך הגופני בתשס"ו; מבאר שבע – אפרת זילחה מבי"ס שחר לחינוך מיוחד, ניקול איפרגן מביה"ס גבים ומירי כהן מבי"ס אלומות, ממצפה רמון – גלית המבר מבי"ס רמון, מאשדוד – שוש דרור מבי"ס המגינים ומיכאל פפיסמדוב מבתי"ס רננים ושזר, מקריית מלאכי – משה אלימלך מבי"ס נצח ישראל ודוד שרעבי מבי"ס מקיף אמי"ת.

והאמיצות", שביים אדיר מור מתיכון ברנר בפתח תקוה. הסרט מתאר את חייהן של בנות זוג, עובדות דואר, הנמצאות ברוב שעות היממה כמעט ביחד. במקום בראשון בקטגוריית "סרט אחר" זכה הסרט "ששה רגעים קטנים במציאות של פוסט שחרור", שביימה מיכל קליין ממקיף עומר. הסרט מתאר את חייו חסרי התכלית של חייל משוחרר. במקום הראשון לתוכנית אירוח ברדיו זכתה התוכנית "מקום לדאגה" של תיכון אשל הנשיא ובמקום הראשון לתוכנית נושא ברדיו זכתה תוכנית "תרבות הבירה" של מקיף עומר. במקום הראשון בתחום העיתונות הכתובה זכתה הכתבה "החיים שאחרי" של תלמידי תיכון רוטברג ברמת השרון. בציון לשבח בעיתונאות זכו תיכון